

Antoni Folkers, architect van het Omnizorg

Dit gebouw is voor niemand een eindpunt

Toen de gemeente ruim drie jaar geleden een architect zocht die al heel vroeg in de ontwikkeling van het Omnizorg mee wilde denken, viel de keuze op Antoni Folkers van FBW architecten in Utrecht. Anders dan veel van zijn collega's heeft hij in Afrika onder andere de nodige projecten van de grond getild, en dat ging niet zonder moeite. Al doende leerde hij daar, meestal door iets nieuws te bedenken, dat er voor elk probleem altijd wel een oplossing is, maar dat je die oplossing iedere keer wel zelf moet bedenken. Standaardoplossingen werkten er niet.

De overeenkomst met het Omnizorg is, volgens Folkers, dat ook bij het Omnizorg volledig nieuwe paden door de gemeente en de samenwerkende zorginstellingen worden betreden. "Het idee om alle groeperingen onder één dak samen te brengen," zegt Folkers, "dus om een drugsverslaafde nu eens niet in een ander hokje te stoppen dan een dakloze of iemand die verward is - het idee om al die groeperingen in één gebouw bij elkaar onder te brengen is op zich een aardverschuiving in de wereld van de zorg. Daar wordt nog heel sterk in hokjes gedacht. In aparte gebouwen op verschillende locaties. Maar die gedachte leidt niet tot een betere beheersing van het probleem. Die gedachte leidt eerder zelfs tot een verspreiding van de problemen over meerdere plaatsen tegelijk. En daarin wijken we met het Omnizorg duidelijk af van het geijkte pad."

De straat naar binnen

Het gebouw van het Omnizorg is inmiddels door het bureau van Antoni Folkers samen met ABT, adviesbureau voor bouwtechniek te Velp, ontworpen. Dit is in nauw overleg met de gemeente, de buurt en de drie zorginstellingen (Arcuris, Tacturis, RIBW) gedaan. Het ontwerp is afgestemd op de veiligheid van de buurt, op de wensen en behoeften van de doelgroep en op de mensen die er gaan werken. Folkers: "Een van de belangrijkste eisen die de gemeente ons stelde was: ontwerp een gebouw dat in ieder geval aan deze twee zaken voldoet:

biedt veiligheid en rust voor de buurt, en geef de doelgroep de ruimte. We hebben dat als volgt opgelost. We hebben het domein van de doelgroep, de straat en de stad, min of meer in het gebouw zelf neergelegd. Dit hebben we gedaan door een binnenplein in het gebouw aan te leggen, waar bomen en bankjes komen te staan en waar, vanuit een centrale portiersloge, overzicht is op het geheel. Dit betekent voor de buurt, dat het samenscholen zich in de toekomst voor een deel zal verplaatsen van de openbare weg naar het binnenplein in het gebouw."

De blik op buiten

Een ander opvallend element van het gebouw is de luchtigheid, die overal in het ontwerp aan de binnenzijde te zien is. Vanaf het binnenplein kijk je bijvoorbeeld rechtstreeks omhoog naar de lucht langs galerijen van staal en van glas, waaraan bloeiende klimplanten hangen. Toch is het plein geen gesloten geheel. Het plein is met de buitenwereld verbonden via een open, voor iedereen toegankelijke doorgang, die de Stationsstraat en het gebied Haven-centrum met elkaar verbinden. Iedereen kan er doorheen wandelen. "Die doorgang," zegt Folkers, "brengt trouwens glashelder en zuiver in beeld wat we met elkaar beogen met het gebouw. Het gebouw is niet als een eindpunt bedoeld. Het is een doorgangshuis, waarin je tijdelijk verblijft en waar je op zekere dag gewoon je biezen weer pakt om naar een volgend punt in je leven verder te trekken. Het gebouw dwingt tot >>>

>>> beweging. Je blijft er niet hangen, je stroomt er doorheen." Daarom komen er op de begane grond bijvoorbeeld in het gebouw ook een wasserette, een uitzendbureau, een fietsenwerkplaats en een bazar. Zodat de doelgroep er in projecten kan werken. En verder komen er natuurlijk allerlei mensen van buiten op zulke voorzieningen af. En daarmee weerspiegelt het gebouw tegelijk ook het tegendeel van het maatschappelijk isolement, waarin veel daklozen en verslaafden verkeren en waaruit het Omnizorg hen probeert te bevrijden.

Het ruisen van water

Is het gebouw aan de binnenzijde luchtig en open van opzet, aan de buitenzijde is alleen de begane grond volledig van glas en is de poort naar het binnenplein open tot op de tweede verdieping. Verder is er alles aan gedaan om te voorkomen dat de overburen aan de Stationsstraat bijvoorbeeld last hebben van inkijk. Dit wordt onder andere bereikt door het op alle verdiepingen aanbrengen van pastelkleurige vensterluiken, die in een vaste stand zijn gefixeerd. En aan de zijkant van het gebouw, aan de

kant van het station waar een kopblok is gepland met appartementen, is door de architect een wand ontworpen met een waterval en een oerwoud aan planten. Folkers: "Door het geluid van die waterval drukken we alle geluiden, ook het geluid van het voorbijkomende verkeer, naar de achtergrond toe. Dat geeft geweldig veel rust. Bovendien is het ruisen van water nu eenmaal aangenaam om te horen."

Passen en meten

Het gebouw dat in Apeldoorn komt is uniek in z'n soort, aldus Folkers. Het getuigt niet alleen van durf en van een zeer open, zeer vernieuwende kijk op de zorgverlening aan die laag van de bevolking die het zwaar heeft te verduren. Het gebeurt in Apeldoorn ook zonder uit het oog te verliezen dat de stad, de bewoners van de buurt, de winkeliers, de ondernemers er op allerlei manieren mee hebben te maken, net als de doelgroep zelf en de zorginstellingen die voor deze groep werken. En hoewel dat soms wel eens passen en meten geweest is, kijkt Folkers tevreden terug op de achter hem liggende jaren waarin zijn ontwerp

voor het Omnizorg steeds verder vorm heeft gekregen. Wat overigens niet zonder slag of stoot is gegaan. "Soms doe je onderweg weliswaar een stapje terug of een stapje opzij. Maar met elkaar zijn we er altijd wel in geslaagd om een oplossing te vinden voor de vragen en de problemen die zich voorgedaan hebben. En we zijn nog steeds met elkaar in gesprek. En dat zullen we ook blijven, tot ver na de opening van het gebouw. Want ik ben overtuigd dat er iets geweldigs in Apeldoorn neergezet wordt. Een geweldig gebouw op basis van een goede onderbouwing vanuit de gemeente en de instellingen, en in goed overleg met de omgeving."

'veiligheid en rust voor de buurt'

Bouwvergunning en bestemmingsplan

Bouw Omnizorg steeds dichterbij

In februari dit jaar is het definitieve ontwerp voor het gebouw van het Omnizorg door de architect afgerond. Op dat moment ook is een aanvraag ingediend voor de bouwvergunning op de locatie aan de Stationsstraat. In de maanden daarna heeft de afdeling Bouw- en woningtoezicht van de gemeente alle documenten en de plantekeningen getoetst, terwijl de brandweer zich intussen bezighield met het toetsen van de brandveiligheidsaspecten van het gebouw. In diezelfde periode vond bovendien een extra presentatie plaats van het ontwerp voor de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit. Tijdens deze presentatie zijn allerlei details van het ontwerp uitgebreid met de Commissie besproken. Naar het zich verder laat aanzien zal de bouwvergunning voor het Omnizorg in september worden

verleend. Deze bouwvergunning zal dan gedurende zes weken ter inzage komen te liggen op het stadhuis. Belanghebbenden kunnen dan eventueel bezwaar maken tegen de verleende bouwvergunning. Verder is het interessant om te weten, dat de bouwvergunning vergezeld gaat van een vrijstelling van het huidige bestemmingsplan. Dit kan doordat de gemeenteraad in november 2004 een nieuw bestemmingsplan voor het gebied vastgesteld heeft en het college van burgemeester en wethouders zelf (dus zonder specifiek raadsbesluit) een vrijstelling van het huidige bestemmingsplan kan verlenen. Dit gebeurt uiteraard in volledige samenhang met de bouwvergunning. Daarmee loopt het gemeentebestuur vooruit op de definitieve goedkeuring van het bestemmingsplan.

Dit is overigens in overeenstemming met een uitspraak van de provincie, die al in 2004 toestemming voor de vrijstellingsprocedure heeft gegeven. Wel zal de provincie nog voor de zomer met een uitspraak over het bestemmingsplan komen. Die uitspraak wordt, samen met het bijbehorende plandocument, apart ter visie gelegd. Belanghebbenden kunnen dan eventueel bezwaar maken tegen de goedkeuring van het bestemmingsplan. Deze procedure staat los van bezwaren die tegen de bouwvergunning ingediend kunnen worden.

Beide tervisieleggingen - de ene voor de bouwvergunning, de andere voor het bestemmingsplan - worden te zijner tijd apart in de Stentor (Apeldoornse Courant) aangekondigd.

Cor van der Heijden

“Ik moet mijn leven weer op de rit krijgen”

Weg van het putje

Cor van der Heijden werd geboren in Sittard, in een mijnwerkersgezin. Na de lagere school deed Cor de LTS en al vrij snel daarna begon hij als autospuiter te werken. Verder is hij stratenmaker en pannendekker geweest en had hij nog zo wat baantjes. Maar zijn hart heeft hij verpand aan het werk dat hij ooit deed op de kermis. Tot nog toe is het de mooiste tijd van zijn leven geweest. We ontmoeten Cor in het Slaaphuis, waar hij sinds een half jaar onderdak heeft.

“Iedere ochtend moet ik me melden, dan heb ik 's avonds een bed. Maar denk maar niet dat je me hier over een jaar nog kunt vinden. Ik moet mijn leven weer op de rit zien te krijgen. Ik moet over op een ander patroon.

“Mijn vader was een vrij strenge man. Eén keer waarschuwde hij, bij de tweede keer was het mis. Zat ik bijvoorbeeld een dag vast in de tuin, mocht ik de straat niet op. Hoorde ik allerlei geluiden van spelende vriendjes. Daar leer je wel van. Nu ik ouder ben, kijk ik er met weemoed op terug. En ook denk ik wel eens: had ik maar beter geluisterd. Ze noemden me een eigenwijs kind.

“Ik ben nu vierenvertig en ik ben blij dat ik in het het Slaaphuis kan slapen. Maar in feite vind ik het stom dat ik hier zit. Mijn relatie met mijn vriendin liep op een zeker moment op de klippen. Toen ben ik terug naar de kermis gegaan. Ik had de kermis al eerder voor een meisje verlaten.

Had ik beter niet kunnen doen. Ik heb er mijn chauffeursdiploma gehaald en ik had de volledige verantwoordelijkheid voor de op- en de afbouw. Maar toen ik er opnieuw weer begon, nadat mijn relatie uitgegaan was, heb ik het niet slim gedaan. Dope speelde daarbij een rol. Bruin en wit. Ik raakte vrij snel verslaafd aan heroïne en coke en van het een kwam het ander. Mijn baas op de kermis gaf me de zak en vervolgens ben ik begonnen te zwerven. Tilburg, Rotterdam, het Leger des Heils. Nee, mooi is het achteraf niet. Maar ik was eigenwijs. Ik dacht: Cor redt zich wel. Maar ik redde me niet. Ik gleeed steeds verder af naar het putje.

“Toch ben ik ondanks alle ellende wel weer gestopt met de dope. Uit eigen beweging, terwijl ik nog leefde op straat, is me dat wel gelukt. En verder ben ik, om van de straat af te komen, ingegaan op het aanbod van een kerkelijke beweging, die op de Veluwe zit. Daar kon ik onderdak krijgen. Maar zeven dagen in de week, iedere dag naar de kerk, het leek wel een sekte. Dat was aan mij niet besteed. Dus in oktober stond ik opnieuw weer op straat. Toen heb ik een paar weken in een schuurtje gewoond aan de Arnhemseweg, achter een pand dat dicht was getimmerd, en daarna kreeg ik een bed in het Slaaphuis. En intussen probeer ik mijn leven weer in een beter patroon te krijgen dan nu. Ik pieker me suf.

“Je wilt niet weten wat er allemaal in me omgaat. Miljoenen dingen tegelijk. Het is wisselend wat ik denk. Aan de ene kant zit ik het liefst de hele dag in het park, met een

biertje erbij en een jointje. Ik hou heel veel van vissen, dus een hengel erbij zou wel mooi zijn. Aan de andere kant kan ik nog steeds verschrikkelijk hard werken, dat zit nu eenmaal in me, net als dat ik van rust hou. En daarom ben ik dus op zoek naar een ander patroon. Misschien dat ik wel weer op de kermis ga werken. Want denk maar niet dat ik in Apeldoorn blijf. Wel kom ik hier straks op bezoek als dat Omnizorg wordt geopend. Dan kom ik het even bekijken. Ze zeggen dat het er mooi wordt. Dat wil ik wel even zien, maar ik wil er niet wonen. Als ik over twee jaar nog steeds aas op een bed in het Slaaphuis in Apeldoorn, dan heb ik het niet goed gedaan. Dan ben ik nog steeds niet ver genoeg weg van het putje. Dan zit ik nog steeds in het foute patroon.

Verdere informatie

Met vragen kunt u terecht bij de gemeente Apeldoorn, projectleider Omnizorg via secretariaat dienst Samenleving: 055 - 580 2106, email w.voortman@apeldoorn.nl. Of kijk op www.apeldoorn.nl.

**Gemeente Apeldoorn
Dienst Samenleving
Postbus 9033
7300 ES Apeldoorn**

Deze nieuwsbrief is de vierde over het Omnizorg aan de Stationsstraat. In de komende tijd zal deze regelmatig verschijnen en in de directe omgeving worden verspreid. De bedoeling is u op de hoogte te houden van de ontwikkelingen rond het Omnizorg. De frequentie van verschijning is niet vastgelegd. Maar zo gauw er iets belangrijks valt te melden, kunt u een volgende nieuwsbrief verwachten.

omnizorg

Illustratie: FBW Architecten, Utrecht

4

Goed op schema

De bouw van Omnizorg komt steeds dichterbij. Ik heb er goede hoop op dat wij dit najaar de eerste paal kunnen slaan voor dit nieuwe zorgcomplex. De opening staat dan gepland voor het vroege voorjaar van 2007. Wij liggen goed op schema. En dat is mooi. Motto van ons college is uitvoeren, uitvoeren en nog eens uitvoeren. De afgelopen jaren is er veel van de grond gekomen in Apeldoorn. De stad timmert letterlijk en figuurlijk aan de weg. Ik noem de nieuwe culturele voorzieningen, ik noem de verbeteringen in de infrastructuur en de ontwikkelingen nabij het station. Ik ben erg blij dat ook op sociaal terrein de bakens worden verzet.

Met Omnizorg hebben wij straks een voorziening die hoort bij een stad als Apeldoorn. Een voorziening voor mensen die het tempo van onze maatschappij (tijdelijk) niet kunnen bijhouden. De gemeente is er ook voor deze groep mensen.

Minie Walma, wethouder zorg gemeente Apeldoorn